

**-ITAA -
KODEKS ETIKE I PONAŠANJA i
UPUSTVO ZA ETIČKE PROCEDURE**

INTERNACIONALNA ASOCIJACIJA TRANSAKCIONE ANALIZE

ITAA - KODEKS ETIKE I PONAŠANJA

CILJ: Informisanje svakog člana ITAA-e o uobičajenim moralnim principima, vrednostima i obrascima delovanja koje se tiču identifikacije i analize etičkih dilema.

Svi članovi su u obavezi da ugovorene usluge izvršavaju i održavaju sigurnim i etičnim, kako bi osigurali pouzdanost u javnosti i apsolutno poverenje iste kroz zaštitu privatnosti, pravo na dostojanstvo i poštovanje, bez obzira da li se ponašanje kao takvo odnosi direktno na profesionalnu praksu ili ne.

VREDNOSTI

DEF: Vrednosti su temelj na kojima ljudi zasnivaju sopstveni razvoj i ispunjenje, kako lično tako i kod drugih ljudi. Vrednosti uključuju značaj prirodnog zakona koji daje informaciju kako se ljudi ponašaju sa poštovanjem prema sebi i drugima.

OSNOVNE VREDNOSTI SU:

- A.** Dostojanstvo ljudskih bića
- B.** Samoodlučnost
- C.** Zdravlje
- D.** Sigurnost
- E.** Zajedništvo

ETIČKI PRINCIPI

ZAŠTO? **Etički principi** su proistekli iz vrednosti i namenjeni su da budu pokazatelji kako se ponašati sa ciljem da se promoviše dobrobit, razvoj i rast svake individue.

*Etički principi obuhvaataju mnoge **grupe/zanimanja** kako bi uticali na etičko ponašanje.*

GLAVNI ETIČKI PRINCIPI SU:

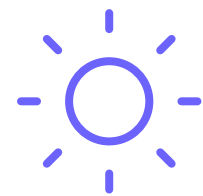
1. Poštovanje
2. Osnaživanje
3. Zaštita
4. Odgovornost
5. Posvećenost u odnosu

GLAVNA ZANIMANJA SU:

1. Klijenti
2. Ti kao praktičar
3. Studenti/polaznici
4. Kolege
5. Ljudsko okruženje/zajednica

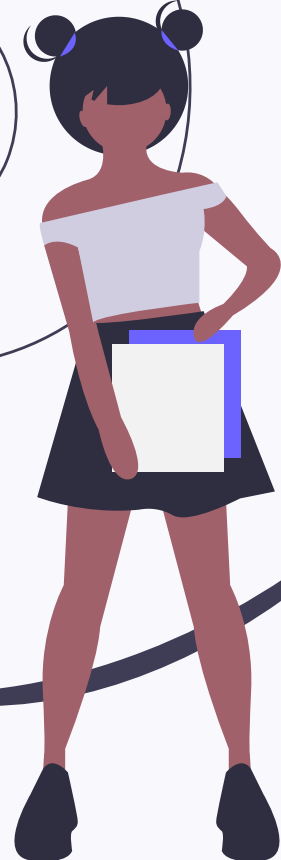

ETIČKI PRINCIPI

ITAA članovi posmatraju svaku vrednost i etičke principe kao rezultat samovrednosti i samoreflektovanja sa ciljem da odluče kakav stav da zauzmu i kako da se ponašaju kao članovi grupe kojoj pripadaju.

Oni analiziraju datu situaciju imajući u vidu uticaj etičkih principa u praksi i biraju ponašanje koje obuhvata širok raspon faktora, uključujući klijenta, sebe i okruženja.

1.

ETIČKI PRINCIPI - POŠTOVANJE

Poštovanje svake osobe kao ljudskog bića, bez obzira na bilo kakve specifične karakteristike ili kvalitete

PREMA KLIJENTU

- Praktičar je u potpunosti obziran i traži da razume ličnu perspektivu svog klijenta.
- Praktičar će pomoći svom klijentu da bude kongruentan sa sopstvenom perspektivom.
- Praktičar će ponuditi najbolje moguće usluge svom klijentu na osnovu zajedničkog cilja koji doprinosi klijentu kroz ispunjenje ugovora.
- Praktičar će omogućiti sigurno i profesionalno okruženje. Kako je svestan moći svoje pozicije, praktičar će biti pažljiv u kreiranju okruženja punog poverenja i izbegavaće bilo kakve situacije koje su potencijalno iskorištavajuće.

PREMA ZAJEDNICI

- Praktičar će uzeti u obzir specifičnost kulture svoje zajednice i okruženja i tražiće način da neguje i poštuje utemeljena uverenja unutar zajednice.

PREMA SEBI

- Praktičar će uzeti u obzir sopstvene perspektive, poteškoće, preferencije, veštine u odnosu na klijenta ili situacije sa kojima ne može ili odbija da se nosi (suoči).

PREMA STUDENTIMA/POLAZNICIMA

- Treneri, svesni nivoa treninga, će dati adekvatnu podršku studentima omogućavajući sve neophodne materijale za učenje i biće otvoreni da ponude svoje stilove predavanja sa ciljem da ispune potrebe i treninge učenja.

PREMA KOLEGAMA

- Praktičar će održati svesnost profesionalizma prema kolegama i kada ima zabrinutosti, on/ona će ih direktno podeliti sa kolegama. Nakon saslušanog odgovora, praktičar je doneti nezavisnu i sebi svojstvenu odluku vezanu za zabrinutost tj. problem.

2.

ETIČKI PRINCIPI - OSNAŽIVANJE

Osnaživanje koje naglašava značaj rasta i razvoja svake osobe.

PREMA KLIJENTU

- Praktičar će posvetiti svoj rad na razvijanju klijentove svesnosti o njegovom dostojanstvu, odgovornosti i pravima.

PREMA ZAJEDNICI

- Praktičar će razmišljati sa ciljem dugoročnih benefita zajednice; kako zajednice, tako i svakog pojedinca.

PREMA SEBI

- Praktičar će nastaviti sa sopstvenom edukacijom u polju svoje specijalizacije kako bi proširila/proširio svoje znanje i održala svoj profesionalni i privatni napredak.

PREMA STUDENTIMA/POLAZNICIMA

- Ovlašteni trener će proceniti kompetentnost njegovog ili njenog napredovanja i omogućiće im da razvijaju njihov potencijal, da napreduju i da doprinose.

PREMA KOLEGAMA

- Praktičar će poštovati doprinos kolega i kreiraće događaje/prilike zarad širenja profesionalizma sa ciljem da se šire kompetencije.

3.

ETIČKI PRINCIPI - ZAŠTITA

Zaštita se odnosi na brigu za sebe i drugoga (psihički i fizički) imajući na umu individualnost i vrednost svakog pojedinca.

PREMA KLIJENTU

- Praktičar će ponuditi adekvatne usluge svojim klijentima, omogućavajući im sigurno radno okruženje (npr. Poverenje, fizičku sigurnost, informisanost, pristanak na visoko-rizične procedure, itd...) i održavaće svesnost o klijentovim destruktivnim tendencijama. On ili ona se neće upuštati ili održavati profesionalnu ugovor u kom druge aktivnosti ili odnosi mogu da ugroze profesionalni ugovor i kao takve ostaće poverljivi čak i kada se terapijska saradnja završi.

PREMA ZAJEDNICI

- Praktičar će pružati ugovorne usluge klijentima u skladu sa aktivnim zakonima zemlje i slediće ih, kao i UN Deklaraciju o ljudskim pravima.

PREMA SEBI

- Praktičar će voditi računa o sopstvenim principima i razvojnim procesima. On ili ona će voditi računa o sopstvenoj sigurnosti i odlučiće da završi odnos sa klijentom ukoliko praktičar iskusi bilo kakvo fizičko ili mentalno uslovljavanje koje ugrožava njegovu/njenu mogućnost efektivnog rada i kompetentnosti sa klijentom.

PREMA STUDENTIMA/POLAZNICIMA

- Tener će ohrabrivati studente da prepoznaju njihove sopstvene preferencije i ograničenja sa ciljem da zaštite sebe i klijente od neadekvatnih ili štetnih intervencija. On ili ona će stimulisati praktikante da vode računa o svom ličnom i poslovnom razvoju, kao i da gleda njihove lične stilove ne bi li uvidela/uvideo lične probleme koji bi se mogli kositi sa njihovom bezbednošću ili bezbednošću drugih.

PREMA KOLEGAMA

- Praktičar će promovisati dobrobit kolega i modelovaće odnos pun poštovanja prema kolegama kroz demonstraciju brige, priznanja i pružanja informacija.

4.

ETIČKI PRINCIPI - ODGOVORNOST

Odgovornost podrazumeva posledice našeg sopstvenog delovanja, kao klijenta, studenta, terapeuta, supervizora, savetnika, konsultanta i predavača.

PREMA KLIJENTU

- Praktičar će sačiniti jasan ugovor i pravila profesionalnog ponašanja na takav način da ne naštetiti klijentu kada je on/ona kao individua u nemogućnosti ili bez volje da funkcioniše autonomno i odgovorno iz razloga što je mentalno oslabljena ili namerno bezobzirnog ponašanja. Praktičar neće iskorištavati klijenta ni na koji način niti će delovati na način koji bi mogao prouzrokovati namernu štetu klijentu. Praktičar će stremiti principima vernosti, održavaće obećanja i ukazivaće posvećenost klijentu.

PREMA ZAJEDNICI

- Praktičar će se ponašati kao odgovoran profesionalac zainteresovan za potrebe psihološkog i fizičkog zdravlja svoje zajednice.

PREMA SEBI

- Praktičar će uzeti u obzir uticaj koji njegova pozicija ima na klijenta, kao autoritativna figura i vodiće računa kako odgovara klijentima sa ciljem da promoviše dobrobit i izbegne iskorištavanje moći svoje pozicije u odnosu na klijenta.

PREMA STUDENTIMA/POLAZNICIMA

- Trener će biti svestan o potrebama učenja svojih polaznika i omogućiće im potpunu svesnost o etičkoj praksi i principima uključujući kratko objašnjenje etičkih problema u treniranju i u praksi. Treneri će suočiti praktikante sa neetičkim ponašanjem i odlučiti o načinima delovanja ponaosob ukoliko praktikant nije voljan da promeni svoje ponašanje.

PREMA KOLEGAMA

- Praktičar će prihvatiti odgovornost za saznanje njenih ili njegovih relacija (zabrinutost) o koleginim etičkim ponašanjima i preduzeće odgovarajuće korake kako bi uticao na ishod rešenja.

5.

ETIČKI PRINCIPI - POSVEĆENOST

Posvećenost u odnosima znači da su članovi svesni socijalnih i socialno-situoloških odnosa i istrajni su u postizanju dogovora sa ostalima.

PREMA KLIJENTU

- Praktičar će biti pažljiv prilikom razmatranja interpersonalnog sveta klijenta i uzeće u obzir uticaj interpersonalnog sveta na klijenta kao individuu.

PREMA STUDENTIMA/POLAZNICIMA

- Trener će učiti praktikante da uzmu u obzir interpersonalni svet klijenta.

PREMA ZAJEDNICI

- Praktičar će biti svestan i aktivan član u životima svoje zajednice.

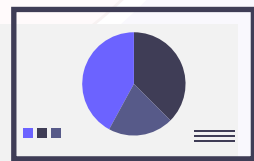
PREMA KOLEGAMA

- Praktičar će negovati socijalno profesionalni sistem tako sto će doprinosti profesionalnom razvoju.

Svakako, postoje izuzeci gde praktičari mogu biti uključeni u neke situacije kod kojih nije moguće ispoštovati sve gore navedene tačke etičkih pincipa. Uprkos ovoj poteskoći, praktičar ipak treba da pogleda specifičnu stuaciju, sagleda različite perspektive i odluči o ishodu.

**UPUSTVA ZA
PRIMENU
VREDNOSTI ETIČKIH
PRINCIPA**

Ovakvi principi omogućavaju koristan šablon za razumevanje konflikta, ali ne daju odgovore kako reagovati na određene situacije. To je most između etički-ugovornih usluga.

PREDLOG ŠABLONA ZA ETIČKU PROCENU

**OSNOVNE
VREDNOSTI**

- A. Dostojanstvo ljudskih bića
- B. Samoodlučnost
- C. Zdravlje
- D. Sigurnost
- E. Zajedništvo

Etički principi	Grupe koje su pod uticajem				
	Klijenti	Ti kao praktičar	Studenti / Polaznici	Kolege	Okruženje / Zajednica
Poštovanje					
Osnaživanje					
Zaštita					
Odgovornost					
Posvećenost u odnosu					

Svrha tabele je da posluži kao potencijalno korisna vizuelna pomoć za razmisljanje o etičkim dilemama. Tabela bi trebala da podstakne praktičare da razmotre vrednosti koje su implicitne u svakom principu u odnosu na određeni kontekst. Međutim to ne bi trebalo posmatrati kao formulski, rigidni metod donošenja odluka.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

ITAA putem Kodeksa etičkog ponašanja **uspostavlja socijalni ugovor** što poziva javnost da veruje da će svi članovi ITAA postupati u skladu sa gore navedenim etičkim principima.

Takođe se naglašava da se ovi etički principi ne odražavaju uvek u ponašanju članova i, prema tome, ponekad je poželjna konfrontacija člana ili je čak neophodna.

Ukoliko se ponašanje pojednica pokaže kao **nedostatak integracije** ili pozivajući se na gore navedene principe, ITAA ima pravo da **suspenduje njegovo** ili njeno članstvo dok ne prodje neko vreme kada bi integracija bila zagarantovana.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

Šta to praktičar **MORA** da radi???

Sledeće klauzule podrazumevaju ili izričito navode šta praktičari moraju da rade **ili ne moraju** sa ciljem da se osigura da je proces uokvirenja, istrage i odlučivanja o žalbama fer i transparentno.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

1.

Članovi ITAA priznaju dostojanstvo svih ljudi, bez obzira na njihov fiziološki, psihološki, sociološki ili ekonomski status.

2.

Primarna je zaštitna odgovornost članova ITAA koji pružaju ugovorne usluge da pruže svoje najbolje moguće usluge klijentima, polaznicima i supervizorima i da se ponašaju na način da nikako (ne namerno ili namerno) ne nanese štetu bilo kom klijentu, polazniku ili supervizoru.

3.

Članovi ITAA-e koji koriste transakcijsku analizu treba da se trude da razviju svest svojih klijenata i funkcionisanje sa pozicije dostojanstva, autonomije i lične odgovornosti.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

4.

Etička primena transakcijske analize uključuje unošenje informativno ugovornog odnosa pod uslovom da su obe strane kompetentne da ga ispune (član ITAA i klijent). Kada klijent nije u mogućnosti ili ne želi da funkcioniše autonomno i odgovorno unutar ovog ugovornog odnosa, zbog mentalnog oštećenja ili namernog nesmotrenog ponašanja, član ITAA-e mora to rešiti na takav način da klijentu ne nanese štetu.

5.

Članovi ITAA-e koji pružaju ugovorne usluge neće ni u čemu eksploatisati klijenta, uključujući i finansije. Seksualni odnosi između člana ITAA-e i njegovih klijenata, pripravnika ili supervizora je zabranjeno.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

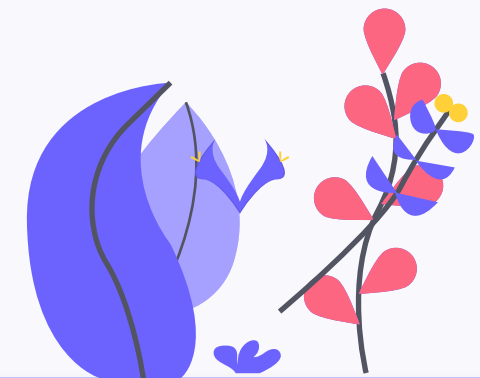
6.

Član ITAA neće zaključiti ili održati profesionalni ugovor po kome druge aktivnosti ili odnosi između ITAA člana i klijenta mogu ugroziti profesionalni ugovor. Očekuje se da će članovi ITAA-e smanjiti dvostruke uloge i nastojati da traže konsultacije od pouzdanih kolega i uglednih supervizora kad se suoče sa potencijalima dvostruke uloge.

7.

Profesionalni odnos između člana ITAA-e i klijenta definisan je od strane ugovora, a taj profesionalni odnos prestaje raskidom ugovora. Međutim, određene profesionalne odgovornosti i dalje se nastavljaju nakon ukidanja ugovor. Oni uključuju, ali nisu ograničeni na:

1. održavanje već dogovorene poverljivosti,
2. izbegavanje bilo kakvog iskorištavanja bivše veze, i
3. pružanje potrebne neophodne prateće nege.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

8.

Članovi ITAA-e će raditi i obavljati usluge sa klijentima sa potpunom odgovornošću a vezan za postojeći zakoni države i / ili države u kojoj borave, pod uslovom da takvi zakoni nisu u sukobu sa Deklaracijom o ljudskim pravima Ujedinjenih nacija i etičkim principima ITAA.

9.

U uspostavljanju profesionalnog odnosa, članovi ITAA preuzimaju odgovornost za pružanje pogodnog okruženja, uključujući takve stvari kao što je određivanje prirode poštovane poverljivosti, pružajući fizičku sigurnost primerenu obliku aktivnosti i dobijanje informisane saglasnosti za postupke visokog rizika koji bi eventualno mogli imaju štetne efekte. Informisana saglasnost uključuje informisanje klijenta o njegovom / njenom pravu na odbijanju da učestvuju u bilo kojoj proceduri i / ili da po bilo kom slučaju okončaju profesionalni ugovor. Članovi ITAA-e će takođe tražiti da obezbede zaštitu poverljivosti klijenata u vezi sa ličnim podacima koji se prenose elektronskim sredstvima.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

10.

Članovi ITAA će se, u svojim pismenim i / ili usmenim javnim saopštenjima, uzdržati pogrdnih komentara, zaključaka i / ili nagoveštaja koji omalovažavaju, kvalifikacije ili karakter drugih ljudi, imajući u vidu njihovu odgovornost kao predstavnici ITAA i transakcione analize. Sa druge strane, direktno lične i objektivne povratne informacije su dobrodošle.

Ako članovi ITAA postanu svesni da lični sukobi ili medicinski problemi mogu biti umešani u njihovu sposobnost da izvrše ugovorni odnos, moraju ili da raskinu ugovor na profesionalno odgovoran način ili osigurati da klijent ima u celosti informacije potrebne za donošenje odluke o ostajanju u ugovornom odnosu.

11.

KODEKS ETIČKOG PONAŠANJA - ITAA

Članovi ITAA prihvataju odgovornost da se suprotstave bilo kojem kolegi za koga imaju razuman razlog za verovanje da deluje neetički i da, ako ne uspe sam da razreši, prijavi tog kolegu. Odboru za etiku ITAA ili Povereničkom odboru.

Ponekad kada članovi imaju brige o potencijalnim kulturnim, profesionalnim ili ličnim posledicama suočavanja sa ponašanjem kolege, savetuje se da potraže konsultacije sa uglednim supervizorima radi pronalaženja etičkih rešenja u skladu sa tim vrednostima i principima.

ČLANCI UNIVERZALNE DEKLARACIJE O LJUDSKIM PRAVIMA KOJI SE ODNOSE NA OSNOVNE VREDNOSTI:

ČLAN 1:

- Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Oni su obdareni svrhom i savesnošću i treba da deluju jedni prema drugima u duhu bratstva.

ČLAN 3:

- Svako ima pravo na život, slobodu i bezbednost osobe.

ČLAN 2:

- Svako ima pravo na sva prava i slobode navedena u ovoj deklaraciji, bez razlike bilo koje vrste, kao što su rasa, boja, pol, jezik, religija, politički ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno poreklo, imovina, rođenje ili drugi status. Dalje, neće se vršiti nikakva razlika na osnovu političkog, lokalnog ili međunarodnog statusa zemlje ili teritorije kojoj neko pripada, bez obzira da li je nezavisno, poverljivo, samoupravljujuće ili pod bilo kojim drugim ograničenjem suvereniteta.

ČLAN 18:

- Svako ima pravo na slobodu misli, savesti i veroispovesti; ovo pravo uključuje slobodu promene svoje veroispovesti ili uverenja i slobodu, samostalno ili u zajednici sa drugima, javno ili privatno, da ispolji svoju religiju ili uverenje u cilju podučavanja, vežbanja, bogoslužjenja i poštovanja.

ČLAN 19:

- Svako ima pravo na slobodu mišljenja i izražavanja; ovo pravo uključuje sloboda mišljenja bez uplitanja i traženja, primanja i širenja informacije i ideje preko bilo kojeg medija i bez obzira na granice.

dodatak

ČLANCI UNIVERZALNE DEKLARACIJE O LJUDSKIM PRAVIMA KOJI SE ODNOSE NA OSNOVNE VREDNOSTI:

ČLAN 22:

- Svako kao član društva ima pravo na socijalnu sigurnost i ima pravo na ostvarivanje, nacionalnim naporom i međunarodnom saradnjom, u skladu sa organizacijama i resursima svake države, njenim ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima neophodnim za dostojanstvo i slobodan razvoj sopstvene ličnosti.

ČLAN 24:

- Svako ima pravo na odmor i slobodno vreme, uključujući razumno ograničeno radno vreme i plaćene periodične odmore.

ČLAN 23:

- 1. Svako ima pravo na pravičan i povoljan rad, slobodan izbor zaposlenja uslova rada i zaštite od nezaposlenosti.
- 2. Svi, bez ikakve diskriminacije imaju pravo na jednaku platu za jednak rad.
- 3. Svi koji rade imaju pravo na pravednu i povoljnu naknadu osiguravajući za sebe i svoju porodicu egzistenciju dostojnu ljudskog dostojanstva i dopunjenu, ako je potrebno, drugim sredstvima socijalne zaštite.
- 4. Svako ima pravo da osniva i uključuje razvoj sindikata radi zaštite njegovih interesa.

dodatak

ČLANCI UNIVERZALNE DEKLARACIJE O LJUDSKIM PRAVIMA KOJI SE ODNOSE NA OSNOVNE VREDNOSTI:

ČLAN 25:

- 1. Svako ima pravo na životni standard adekvatan njegovom zdravlju, blagostanju o sebi i svojoj porodici, uključujući hranu, odeću, smeštaj, medicinsku negu, i neophodne socijalne usluge i pravo na sigurnost u slučaju nezaposlenosti, bolest, invaliditet, udovstvo, starost ili drugi nedostatak sredstava za život u okolnostima van njegove kontrole.
- 2. Majčinstvo i detinjstvo imaju pravo na posebnu negu i pomoć. Sva deca, bilo rođena u braku ili van njega, imaju pravo da uživaju u istoj društvenoj zaštiti.

ČLAN 29:

- 1. Svako ima dužnosti prema zajednici u kojoj je sam slobodan i gde je potpun razvoj njegove ličnosti moguća.
- 2. U vršenju svojih prava i sloboda, svi podležu samo ograničenjima koja su zakonom određena isključivo u svrhu osiguranja dužnog priznavanja i poštivanja prava i sloboda drugih i ispunjavanje pravednih zahteva za moralom, javnim redom i opštim blagostanjem demokratskog društva.
- 3. Ova prava i slobode se ni u kom slučaju ne mogu ostvariti suprotno ciljevima i principima Ujedinjenih nacija.

ŠTA AKO SAM TUŽIO ILI SAM TUŽEN?

Prirodna PRAVDA

Izraz prirodna pravda koristi se u smislu da se uobičajeno uključuje tako da:

1. Optuženi mora znati prirodu tužbe
2. Optuženom treba dati šansu za izjašnjenje kao odgovor na tužbu
3. Osoba koja je pozvana da istraži, posreduje ili presudi mora da deluje pošteno, sa dobrom namerom, bez predrasuda i pristrasnosti.
4. Samo informacije relevantne slučaju će se prikupljati.
5. Sve uključene stranke u žalbi će tretirati sve primljene informacije poverljive.

—● KRAJ!

Pitanja ???

Kompletan prevod:

<https://docs.google.com/document/d/1jYVU8mczx60en8V6kLexhfdgpEEwULslwfIFOBAupIY/edit?usp=sharing>

Preuzeto sa:

https://www.itaaworld.org/sites/default/files/itaa-pdfs/gov-admin-docs/12-5-14%20Revised%20Ethics_0.pdf